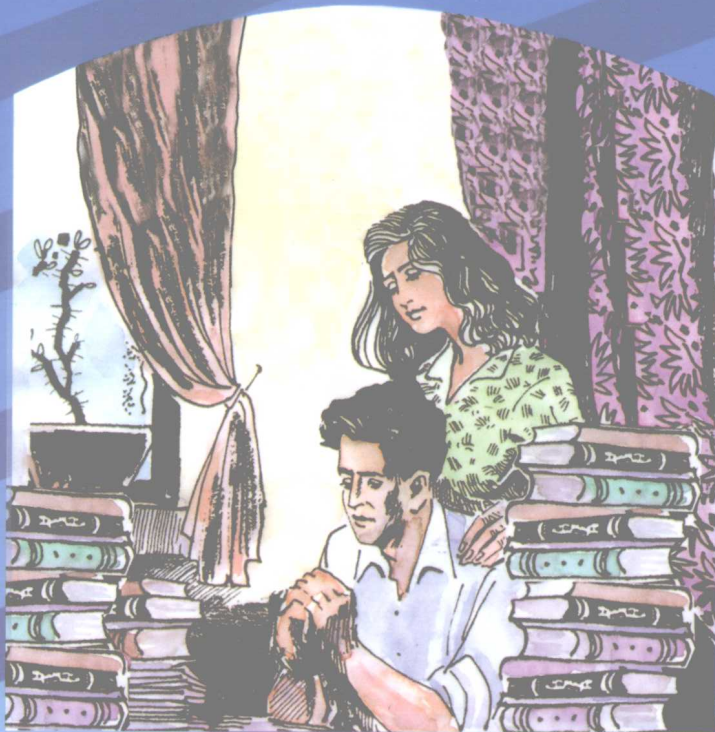

ئۇيغۇرچە - خەنزۇچە
سېلىشتۇرما ئوقۇشلۇق

خەنزۇچە

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇرچە - خەنزۇچە سېلىشتۇرما ئوقۇشلۇق

维汉对照读物

خەزىنە

金库

ئەسلى ئاپتورى: زوردۇن سابىر
تەرجىمە قىلىپ ئىزاھلىغۇچى: جاك يۇپىڭ جاك لياڭ

祖尔东·沙比尔 原著

张玉萍 张亮 译注

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

金库：维汉对照/祖尔东·沙比尔著；张玉萍，张亮译注。
—乌鲁木齐：新疆人民出版社，1999.12（2009.5重印）
ISBN 978-7-228-05176-2

I. 金… II. ①祖…②张…③张… III. 短篇小说—作品集—中国—当代—汉语、维吾尔语（中国少数民族语言）IV. 1247.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(1999)第 17474 号

责任编辑	穆纳尔江·托合塔洪
编辑	古丽娜·巴拉提
责任校对	热娜古丽·阿布里米提
出版发行	新疆人民出版社
电话	(0991)2827472
地址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
邮编	830001
经销	新疆维吾尔自治区新华书店
印刷	新疆翼百丰印务有限公司
开本	880×1230 毫米 1/32
印张	6.75
版次	2000 年 6 月第 1 版
印次	2009 年 4 月第 3 次印刷
印数	7001—10000 册
定价	13.50 元

خەزىنە

ئاپتورى: زوردۇن سابىر
تەرجىمە قىلىپ ئىزاھلىغۇچىلار: جالغ يۇپىيىڭ ، جالغ لياڭ
مەسئۇل مۇھەررىرى: مۇنارجان توختاخۇن
مۇھەررىرى: گۈلنار بارات
مەسئۇل كوررېكتورى: رەناگۈل ئابلىمىت
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى: شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
تېلېفون: 0991-2827472
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر
پوچتا نومۇرى: 830001
ساتقۇچى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
باسقۇچى: شىنجاڭ يېزىقچىلىق باسما چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 880×1230 مىللىمېتىر 1/32
باسما ئاۋىقى: 6.75
نەشرى: 2000 - يىلى 6 - ئاي 1 - نەشرى
باسمىسى: 2009 - يىلى 4 - ئاي 3 - بېسىلشى
تراژى: 7001-10000
كىتاب نومۇرى: 2-05176-228-7-978 ISBN
باھاسى: 13.50 يۈەن

مۇندەرجە 目录

刀浪青年	3	2	دولان ياشلىرى
歌手	81	80	ناخشىچى
忠诚	127	126	ساداقەت
金库	163	162	خەزىنە

1. ئومۇمىي بايان

تاماكى ھەققىدە

تاماكى چېكىش ئىنتايىن ئومۇملاشقان ئىجتىمائىي ھادىسە، ئەمما ئۇنىڭ ئىشلەپچىقىرىلىشى ۋە ئىستېمال قىلىنىشى پۈتۈن دۇنيانىڭ دىققىتىنى قوزغاۋاتقان چوڭ ئىجتىمائىي مەسىلە. بۇنىڭ سەۋەبى، كىشىلەر تاماكى چېكىشنىڭ سالامەتلىككە زىيان يەتكۈزىدىغانلىقىنى تەدرىجىي تونۇپ يەتتى ۋە بۇ ھەقتە ئورتاق تونۇشقا كەلدى. ئۆتكەن ئەسىرنىڭ باشلىرىدىلا تەتقىقاتچىلار ئۆمۈرنىڭ ئۇزۇن - قىسقا بولۇشىنىڭ تاماكى چېكىش بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى، تاماكى چېكىشنىڭ ئۆمۈرنى قىسقارتىدىغانلىقىنى كۆرسەتكەنىدى، ئەمما بۇ تەتقىقات نەتىجىسى كىشىلەرنىڭ يېتەرلىك دىققەت - ئېتىبارىنى قوزغىمىغانىدى.

تەتقىقاتچىلار تاماكى چېكىشنىڭ ئىنسانلارنىڭ سالامەتلىكىگە زىيان سېلىش دەرىجىسىنىڭ كىشىلەرنىڭ تەسەۋۋۇرىدىن زور دەرىجىدە ئېشىپ كېتىدىغانلىقىنى ئىسپاتلىدى. مېدىتسىنا، گېگېنا ئالىملىرى ۋە سىياسىيونلار تاماكىنى «20 - ئەسىردىكى تارقىلىشچان كېسەللىك»، يەر شارىدىكى «ئەڭ زور ئاممىۋى سەھىيە مەسىلىسى» دەپ ئاتىدى. شۇنىڭدىن بۇيان نۇرغۇن دۆلەتلەر ھەر خىل ئۇسۇللارنى قوللىنىپ تاماكى چېكىشنى تىزگىنلەش دولقۇنى قوزغىدى، تاماكى چېكىشنىڭ زىيىنىغا ئۇچرىغان «بەڭگى»لەر تاماكى تاشلىدى. ئەمما، تاماكى چېكىش بىلەن كېسەللىككە گىرىپتار

دولان ① ياشلىرى

1

جۇۋان ئايلام، چوكان ئايلام،
سېنىڭ مەلەڭگە بارمايمەن.
سېنىڭ مەلەڭگە ماڭغاندا،
شاپاشلاپ زادى ھارمايمەن.

پالتاخۇن ھەر ۋاخ تاماقتىن كېيىن مۇشۇ قوشاقنى ئېيتاتە-
تى. سىم باياۋان، بوم باياۋان، خۇدەك باياۋان ② مۇقاملىرىنى
ئېيتقاندا، ئاق باش، قارا كۆز، ئۇزۇن چاچ ئاسخان موماي قە-
لىمۇتقان ئىشىنى توختىتىپ، زوقى بىلەن تىڭشايتتى، بەزىدە
ئەگشىپ غىڭشىپمۇ قوياتتى. جۇلا مۇقامغا سېلىپ ئېيتقاندا
بولسا، ئاسخاننىڭ يۈرەكلىرى ئويىناپ كېتەتتى. ئۇ ئىختىيار-
سىز قىزلىق مەزگىلى بىلەن خوشلاشقان كۈنىنى ئەسلەيتتى:
سېكىلەك قويغان چېچىنى ئون ئالتە ئۆرگەن، ئون ئالتە
ياشلاردىكى گۈزەل قىزچاقنى ئات كەينىگە مىنگەشتۈرۈپ، ئېغىز-
دۇرۇق جاۋىغىدىن ئىككى يىگىت تۇتۇۋېلىپ، ئاتنى يېتىلەپ
ماڭدى. ئاسىگۈل چۈمپەردە ئىچىدە تۇرۇپ كەينىدىكى ھارۋىدا
ئولتۇرۇشقان يىگىتلەرنىڭ قالۇن ③، غېجەك ④، دولان راۋابى ۋە
داپلارنى چېلىپ ئېيتقان جۇلا مۇقامىنى ئاڭلاپ ماڭدى. ئۇ كۈنى
گويا پۈتۈن دولانلىقلار بىرلىشىپ جۇلا مۇقامغا توۋلاپ، ئاسخان-
نى كۆچۈرۈپ ماڭغاندەك بىلىنگەندى، يىگىتلەر قىزنى ئاشۇنداق

刀浪青年

姑娘啊，姑娘，
我不想去你的家乡；
我若想到你的身旁，
路遥辛劳也无妨。

帕里塔洪每回饭后总要唱这首歌。每逢他唱到《丝姆巴雅婉》、《帛姆巴雅婉》、《胡黛克巴雅婉》等木卡姆乐曲时，花白头、黑眼睛、长头发的阿斯汗大婶总是停下手中的活儿，倾听这迷人的歌声，有时还跟着哼上几句。尤其是唱到《居拉木卡姆》时，阿斯汗就耳热心跳，禁不住回想起那已告别了的姑娘时代的往事。

一个梳着16条小辫、年约16岁、美丽漂亮的小姑娘骑在马背上，两个小伙子手抓缰绳、牵马走着。阿斯古丽戴着面纱，听着后面马车上的小伙子们弹着卡伦、艾介克、刀浪热瓦甫，打着手鼓，唱着《居拉木卡姆》。那天，好象所有的刀浪人都在唱《居拉木卡姆》，为阿斯古丽送行。小伙子们就在这样热闹喧嚣的气氛

① دولان 刀浪，新疆喀什地区麦盖提县境内的一个地名。

② سىم باياۋان 丝姆巴雅婉، بوم باياۋان 帛姆巴雅婉، خودەك باياۋان 胡黛克巴雅婉，以上均为维吾尔古典音乐木卡姆的曲牌。

③ قالۇن 卡伦，一种维吾尔古典乐器。

④ غىجەك 艾介克，维吾尔民间乐器，类似胡琴。

قىلىشىپ ھۇجرىسىغا ئۆزىتىپ كېلىشتى. ئۆيگە كەلگەندە، ئۇنى ئاتتىن چۈشۈرۈپ، تۆت بۇرجىكىنى تۆت قاۋۇل يىگىت تۇتۇپ تۇرغان كىگىزگە تاشلىدى. يىگىتلەر كىگىزنى يۇقىرى - تۆۋەن سىلكىشتى. ئاسىگۈل شۇ كىگىز ئۈستىدە پالتاخۇن بىلەن تۇد. جى قېتىم ئىرماش - چىرماش بولغانىدى تويى بولۇپ ئالتە ئاي بولغاندا، يەنە مەرىكە ① بولدى. قىزنى قولىدىن يېتىلەپ، ئاتا - ئانىلىرى ھەغدا ۋە كۆپچىلىك توپلانغان سورۇنغا ئېلىپ چىقتى. ئاتا - ئانىلىرى بۇغداي، قوناق، كېۋەز، پاختا ئېلىپ چىقىپ قىزنىڭ بېشىدىن ئۆردى ② - دە، ئۇلارنى سازچىنىڭ ئالدىغا قويدى. بۇ چاغدا مۇڭلۇق جۇلا مۇقامى ئېيتىلدى. قىز ئۇس - سۇلغا تەكلىپ قىلىندى. قىز سورۇنغا چۈشكەندە، يىگىتبېشى ئۇنىڭ يۈز ياغلىقىنى ئېلىۋەتتى. مەيداندىكىلەر: «ۋاي!» دەپ قېلىش - تى. شۇنىڭدىن تارتىپ ئۇنىڭ يۈزى يېپىلماي كېلىۋاتىدۇ، ئانىسى ئۆرۈپ قويغان ئون ئالتە ئۆرۈم چېچى ئىككى ئۆرۈم بولۇپ ئۆ - رۇلۇپ كېلىۋاتىدۇ. ئاسخان قىزلىق ھاياتىدىن مۇشۇ جۇلا مۇقامى تەنتەنىسى بىلەن ئەنە شۇنداق خوشلاشقان. ئۇلار قىرىق بەش يىل - دىن بېرى تالاي مەشرەپلەرنى ③، تالاي توپلارنى كۆرۈشتى، لېكىن ئۇسسۇل بىلەن ناخشىغا بولغان تەشەنلىقى زادىلا قانمىدى.

بوۋاي ھەر ۋاخ تاماقتىن كېيىن غىغشىپ ناخشا ئېيتقاندا، موماينىڭ جېنى يايىراپ كېتىشنىڭ سەۋەبى ئەنە شۇ.

بۈگۈن پالتاخۇن قازاندا قايناۋاتقان كۆچىگە يالت قىلىپ قاراپ قويدى - دە، جۇلا مۇقامىنى باشلىۋەتتى. مەزىلىك توخۇ گۆشى، كۆكۈش قوناق سۈتى بىلەن ئېتىلگەن كۆجە بوۋاينىڭ ياخشى كۆرىدىغان تامىغى ئىدى. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئۇ جۇلا مۇقا - مىنى كۈندىكىدىن ئۈنلۈكرەك ۋە ھېسسىياتلىق قىلىپ ئېيتتى. موماي كۆزلىرىنى خۇمارلاشتۇرۇپ بوۋاينىغا قارىدى - دە، سۈپە - غا تاۋار كۆرپە سالدى.

中把姑娘一直送进洞房。来到新郎家门口时，把她从马背上扶下来，搀到一块大毡子上，四个健壮的小伙子，每人抓住毡子的一角，用力把姑娘抛向空中，抛起、落下，落下、抛起，阿斯古丽就这样在毡子上同帕里塔洪结为夫妻……。婚后六个月，又举办了麦力凯晚会。人们簇拥着他们、在父母的陪同下来到村民们聚集的场地。父母亲拿来小麦、玉米、棉花，在姑娘头上转了一圈，然后把这些东西放在乐师们面前。这时想起了悦耳的《居拉木卡姆》，可以邀姑娘跳舞了，当姑娘步入舞场时，司仪上前揭开了她的面纱。全场立刻爆发出一片“哇矣、哇咄”的叫喊声。从那时起，她就可以不戴面纱了，母亲给她梳的16条辫子，也就改梳成两条了。阿斯古丽的姑娘时代，在《居拉木卡姆》的喜庆声中就这样结束了。他们45年来不知参加了多少次麦西莱甫，也不知参加过多少次婚礼。但跳舞和唱歌的兴致却从未满足过。

老大爷每顿饭后一哼起歌儿，大娘的心情就十分激动，其原因就在这儿。

今天，帕里塔洪瞥了一眼锅里煮的苦几饭，又唱起了《居拉木卡姆》。香喷喷的鸡肉、青苞米和鲜牛奶做成的苦几，是老大爷最喜欢吃的饭。所以，今天他唱起《居拉木卡姆》来，比平时声音更响亮，更富有感情。老大娘两眼深情地望着老大爷，麻利地把绸褥子铺在炕上。

① مەرىكە 麦力凯晚会，为庆贺比较盛大的节日或婚礼举办的晚会。

② قىزنىڭ بېشىدىن ئۆردى 维吾尔族的一种习俗，本文是祈祷新娘平安、幸福。

③ مەشرەپ 麦西莱甫，维吾尔族民间群众性文娱活动。

ئەجرە بىلەن ئەتكەن تامىقىنى بىر ئۆيلۈك جەم بولۇپ ئىش-
تىھا بىلەن يەيدىغانلىقىغا موماينىڭ كۆزى يەتتى. شۇڭا، ئۇ خۇ-
شال ئىدى. ئۆيگە كىرىپ، كىتاب ئوقۇۋاتقان ئوغلنىڭ جەينى-
كىگە نوقۇدى - دە:

— تۇرغىن، بالام، ئاش پىشتى، — دەپ پىچىرلىدى.

ئوغلى قوپال ئاۋاز بىلەن ۋارقىردى:

— كەچكىچە مۇقام، كەچكىچە ناخشا! — ئۇ ئانىسىغا ئالاي-

دى، — قۇلاق - مېڭەمنى يەپ كەتتى ① - يا!

— كىتاب ئوقۇشۇڭغا دەخلى بولدىمۇ يا، بالام، — دېدى ئا-

نسى يېلىنىش بىلەن ئوغلغا تەلمۈرۈپ، — ماقۇل، ئېيتىم-

سۇن، قىرىق بەش يىل ئېيتىپتۇ. كۆڭلىمىزنىمۇ ئېچىپ بولغان

بىز، سەنلا خۇشال بولساڭ، دېگىنىڭ بولسۇن ②، داداڭ ناخشا

ئېيتىمسۇن!

— ئېيتمايمىشەن تېخى! — دېدى بوۋاي ئاچچىق بىلەن

ئۆيدە ئايلىنىپ، — ناخشا ئېيتىمىغانغا خۇشال بولسا، مەن ئۆل-

گەندە خۇشال بولۇۋالسۇن، بۇنىڭ بەدىنىدە دولانلىقنىڭ قېنى

يوق!

— نېمە؟ — دېدى ئوغلى چېچىلىپ، — دۇنيادىكى ئىلغار

مەدەنىيەتنى بىلمەيسەن. دولانلىقنىڭ كونا مۇقامىنى يېڭى دەۋر-

گە تاڭماقچى بولسەن، بۇ گۈزەل باغقا كاۋا تېرىغاندەكلا بىر

ئىش!

— شۇنىڭغا خاپا بولدۇڭمۇ تېخى، بالام! — دېدى ئانىسى

تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن ئوغلنى سىيپاپ، — بولدى،

دېگىنىڭ بولسۇن، داداڭمۇ ئېيتىمسۇن، مەنمۇ خۇشال بولمايلا

قوياي، قاپىقىڭنى ئېچىپ يۈرگىنە، ئوغلۇم ③!

ئانىنىڭ ئۆز خۇشاللىقىنى، راھىتىنى ئوغلغا ئاتا قىلىشى ④،

精心做出的饭,全家人聚在一起吃该有多好,所以,大娘心里特别高兴。她跑进屋里,捅了一下正在看书的儿子的胳膊肘子,说“起来,孩子,饭已经熟了。”

儿子粗暴地嚷道:“整天就是木卡姆,整天不停地唱!吵得我头昏脑胀。”

“影响你学习了吗?孩子!”母亲带着央求的口吻望着儿子说,“好,那就不唱啦,唱了四十五年,也够开心的啦!只要你心里高兴,不让你爸唱就是了。”

“还不让我唱!”老大爷气得在屋里转圈。“如果说不唱歌是乐趣的话,那就等我死后再有这种乐趣吧!这小子的身上简直没有刀浪人的血!”

“什么?”儿子生气地说:“你不懂世界先进文化,想把刀浪人的旧《木卡姆》强加给新时代,这就象在美丽的花园里种南瓜一样。”

“你就为这个生气吗?孩子!”母亲用微颤的双手抚摸着儿子,说,“行了,就按你说的,你爸也别再唱了,我也别再高兴啦,你也别生气了,孩子!”

大娘把自己全部的心血和乐趣都倾注在儿子身上,甚至为

① مېڭىنى يەپ كەتتىڭ 吵得我头昏脑胀。

② سەن ... سەن 条件复句句型,相当于汉语的“只要……就……”。

③ قاپقىڭنى ئېچىپ يۈرگىنە 直译为“你把眉头舒展开!”按上下文可译作“你别再生气啦!”

④ ئانا قىلىش 倾注,给予,赐予。

ھەتتا ئوغلنىڭ بىر مىنۇتلۇق ئارامى ئۈچۈن ئۆزىنى ئېغىر ئازابلارغىمۇ تۇتۇپ بېرىشكە تەييار ئىكەنلىكى ياش يىگىتنىڭ كۆڭلىنى يۇمشاتقان ۋە ئۇنى مەجبۇرەن بولسىمۇ كۈلۈمسىرەتە كەنمۇ بولار ئىدىيۇ، بىراق بوۋاي ئۆزىنى بېسىۋاللىمىدى①:

— شۇنداقلىقىڭدىن ساقلىڭ بىر باغ بىدىدەك بولغۇچە لايىق تاپالماي يۈرۈيسەن! بىلەمسەن، مېنىڭ بايلىقىمۇ، خۇشاللىقىمۇ ناخشا بىلەن ئۈسسۈل. ناخشىسىز، ئۈسسۈلسىز ئۆتكەن كۈنۈم سىرتماقتا② تۇرغاندەك ئازابلىق! سەن تېخى پۈتۈن دولاندىلىقنى زېرىكتۈرگىنىڭنى ئاز دەپ، مېنىمۇ گۆرگە ئىتتەرمەكچىمۇ؟ مېنىڭ پۈشتۈمدىن تامغان بولساڭ كاۋا — پاۋا③ دەيدىغان گەپلەرنى دولان دەرياسىغا ئېقىتىۋەت! دولانلىقتەك ئادەم بول!

— ئازار بەرمىسىلە④! مېنى ئايسىلا! — موماي كۆزلىرىدە گە ياش ئېلىپ بوۋايغا يالۋۇردى، مۇنداقمۇ بالا ئەمەستى، بىلىدەككىگە قىزىل تاقاپ، ئۈنۈم — بۈنۈم كونا دېگۈزۈپ، ئۈسسۈل بىلەن ناخشىغا ئۇچ⑤ قىلىپ قويدى بالىنى. مەجەزىمۇ بۇزۇلدى...

بوۋاي ساقلىنى تۇتالماپ نېمە قىلارنى بىلىمەي قالدى. چۈنكى ئۇ قىرىق بەش يىللىق ھەمراھىنى قانداق كۆيۈپ — پىشپى ئالغان بولسا، ھېلىمۇ شۇنداق ياخشى كۆرەتتى. ئۇنىڭ دېگىنىنى قىلماسلىققا بوۋاي بىقۇۋۋەت ئىدى، ئۇ ھويلىغا چىقتى. موماي ئۇنى كۆرپىگە ئولتۇرغۇزدى. ئۇلارنىڭ كۆزى ھامان ئوغلىدا ئىدى، ئوغلى ئورنىدىن تۇردى — دە، ۋېلىسىپىتىنى دوڭغاسلىتىپ تالاغا ماڭدى. موماي ئۇنى توسىدى:

— ئوغلۇم... سېنى⑥ دەپ توخۇ يۇڭغۇزلاپ، كۆكۈش ئېزىپ... — لېكىن ئوغلى ھويلىدىن چىقىپ كەتكەنىدى.

— بالىنىڭ مەجەزى يوق⑦، ئۈچ — تۆت كۈن بولدى، غىزا سىمۇ كېمىيىۋاتىدۇ، — دېدى ئانا كۆز يېشىنى يەڭلىرى بىلەن ئېرتىپ تۇرۇپ، — بىكارلا ئازار بەردىلە!

了儿子一分钟的欢心，不惜承受痛苦，也许能使儿子心软而强装笑脸的，但老大爷忍不住了。

“象你这样，胡子都长成一把苜蓿了也找不到老婆！你懂吗？我的财富，我的欢乐，就是唱歌和跳舞，没有歌和舞的日子，就象脖子里套上绞索一样难受！你把刀浪人都弄厌烦了还不够，还要把我往坟墓里推吗？如果你是儿子，就把你那些南瓜之类的话让刀浪河水冲走！好好地做一个刀浪人吧！”

“别难为他了！也别折磨我了！”大娘眼泪汪汪地央求着，“孩子以前不是这样的。打从戴上红袖章，就说这也旧，那也旧的，还特别讨厌唱歌和跳舞，他的脾气也坏透了……”。

老大爷捋着胡子不知该怎么办，因为四十五年来他和老伴倾心相爱，感情甚笃。看她这副模样，心也就软下来了。他走到院子里，老大娘让他坐在褥子上，他们的目光却注视着儿子。儿子站起来，推上自行车出去了。老大娘急忙上前拦住说：

“孩子……专门为你宰的鸡，瓣的青玉米……”但儿子还是走出了院门。

“孩子不舒服已经三四天了，吃不下东西。”大娘用袖子抹去眼泪，“你又难为他了！”

① ئۆزىنى بەھىشۋالمايلىق 不能克制自己，忍不住。

② سىرتماق 绞索。

③ پاۋا - كاۋا 南瓜之类。

④ ئازار بەرمەسلىك 别难为，别申诉，别说。

⑤ ئۆچ 讨厌，厌恶。

⑥ سېنى دەپ 为了你。

⑦ مېھزى يوق 没精神，不舒服。

— نېمە مېجەزى بولمايتتى، بىرەر قىزغا كۆيۈپ قالغان گەپ^①! بۇ يىل يىگىرمە يەتتە ياشقا كىردى، ئۇنىڭ بىلەن تەڭ- لەرنىڭ بالىسى ئېڭەككە تاقاشقۇدەك بولدى. ۋاي شور پېشانەم! مەھەللىنىڭ نى - نى^② قىزلىرى ئۇنىڭغا كۆز تاشلىدى، قۇدۇق- تىن سۇ ئېلىپ يانغاندا بىزنىڭ ئىشىككە كېلىپ ھېرىپ قالد- دىغانلار^③ ئاز بولدىمۇ؟ ئالتۇندەك قىزلار چېلەكلىرىنى قويۇپ، بىزنىڭ ئىشىككە تەلمۈرۈپ قاراشتى. لېكىن، سېنىڭ بۇ كەنجەڭ ئۇسسۇل ئوينىدىكەنەي، ناخشا ئېيتىدىكەنەي، دەپ، بۇلارغا سە- ئايدان قاراۋەردى. مانا ئەمدى تۆت بالىسى بار جۇۋانلار چېغىدا ئۇ- نىڭغا كۆز قىرىنى سالمايدۇ! ئۇ ئاغرىماي، كىم ئاغرىسۇن، ئۇ- نىڭ ئورنىدا مەن بولسام ئۆلۈپ قالاتتىم!

— قويسىلا، — دېدى موماي روھى چۈشۈپ يەرگە قاراپ.

— ئەجەب پېشانىمىز كاجكەنغۇ ئاڭ!...

ساندۇقتىكى سارجىلارغا نەچچە قېتىم كۈيە چۈشتى. ھازىر بولسا مەخسۇس قېيىن ساندۇق ياستىپ، قىممەتلىك تويلۇقلارنى ساقلاۋاتىدۇ. موماي ياقۇت كۆزلۈك ھالقا، ئۈزۈكلەرنى ھەر كۈنى بىر قېتىم ئېرتىپ پارقىرتىپ قويدۇ. كۆرسەتمىگەن قولۇم - قوشنىسىمۇ قالغىنى. قول سائىتىنى ھەر كۈنى بىر قېتىم ماڭ- غۇزۇپ تىڭشاپ كۆرىدۇ، قوتاندىكى بېقىلغان قويلارنى نەچچە قې- تىم ئىلاجىسىز سويۇۋەتتى. باغ تەرەپكە يانداش^④ قىلىپ ياسىغان ئىككى ئېغىزلىق ئۆيىنىڭ باسما زەدۋاللىرىنىمۇ نەچچە تارتىپ، نەچچە ئالدى. ئانار گۈللۈك بىر چۈپ گىلەننىمۇ موماي نەچچە قېتىم ياپىدى، قاقتى ...

— ئىككى ئېغىز ئۆيىنى بۇزۇۋېتىمەن، — دېدى بوۋاي كۆ- جىنى كۆڭۈلسىز سۈمۈرۈپ قويۇپ، — ئۈچ قېتىم ۋادەك (قورما تام)نى يېڭىلاپ توقۇدۇق، ئون يىل بولدى. پالتاخۇننىڭ ئوغۇل تويىنىڭ داۋرىڭى^⑤ چىققىلى! قانچىلىغان قېرىلار توي ئېشىغا

“什么不舒服，他是害相思病！今年27岁了，和他一样大的人，孩子都老大了，而他呢？村里最好的姑娘对他都是挺中意的，从井口打水回来在咱家门口歇脚的人还少吗？多少金子般的姑娘把水桶放在咱家门口磨蹭着不走。但你的宝贝儿子嫌人家唱歌跳舞，从不理睬。这倒好，就连有四个孩子的母亲，也不愿再望他一眼。他不心烦，谁心烦？我要是他，早就寻短见啦！”

“别说啦！”老大娘无精打采地垂下了头，“为啥咱就这么倒运！……”

箱子里的毛料都生了几次虫了。现在还专门买了桦木箱子保存这些珍贵的结婚用品。大娘每天都把镶宝石的耳环、戒指擦得锃亮发光，并把它拿给所有的邻居看，每天都把手表上好，让它嗒嗒地走个不停。圈里的羊也宰了几只。紧靠果园盖的两间房子里，印花墙裙挂了几次又取掉了几次，一对石榴花地毯，老大娘铺了几次，也卷了几次……

“我要把两间房子拆掉，”老大爷扒拉了几口苦几饭，说：“篱笆墙换了三次，十年啦，都知道帕里塔洪的儿子要成家了！”

① بىر قىزغا كۆيۈپ قالغان گەپ 他是害相思病或他爱上了某一个姑娘。

② نى - نى 最好的，最强的。

③ ھېرىپ قالدىغانلار 歇脚的人，感到累的人。

④ يانداش 紧靠的，毗连的，邻近的。

⑤ داۋرائى 声势。

ئېغىز تېگەلمەي ئۆلۈپ كەتتى، ئەمدى يېڭى توپلارنى سانغاندا ھېچكىم بىزنى ئېغىزغا ئالمايدىغان بولدى، خوتۇن، مەن چىددىم. جامائەتكە نەزىر^① قىلىۋېتىمەن. مەرىكىسىز ئۆيىدىن گۈندىخانا ياخشى. سېنى ئايپلا ھازىرغىچە كەلدىم، خوتۇن. بۇ ئازابنىڭ چېكى ھېچ كۆرۈنمەيدۇ - يا ! ...

ئۇ خۇرسىنىپ ئۇلۇغ - كىچىك تىندى.
— ئاسىدەمگە ئەلچى كىرگۈزۈپ باقساقمىكىن، ئەجەب ئۆز، بەلەن بالا بوپتۇ ! — دېدى ئاسىخان بوۋايغا يالۋۇرغاندەك تەلمۈرۈپ.

— ئاسىدەمگە ئەلچى كەتمەيدۇ، — دېدى بوۋاي قوشنا تامنى شەرەت قىلىپ، — ئۈچ ئاچا - سىڭىلمۇ بىر - بىرىدىن ئۆز، بەلەن بالا بولغانىدى، قوشناڭ قايسى قىزىنى ئايپ قويعان. ئۆز - لىرى ئېغىزلا نغانىدى - يا ! گەپ كەنجەڭدە. بىرىنى كەچ كىر - گۈچە ئۇسسۇل ئوينىيدىغان ئوغلاق دېدى، بىرىنى ئاغزى يېسىل - ماي ناخشا ئېيتىدىغان ۋىتىلداق سېغىزخان دېدى، يەنە بىرىنى راۋاب چالىدىغان ئەر كەك^② دېدى.

— ئاسىدەم تېخىمۇ شوخ، — دېدى ئانا قىزنىڭ ئىسمىنى زوق بىلەن تىلغا ئېلىپ، — بۇ يىللا ئۆگزىدىن - ئۆگزىگە سەكرەيدىغىنىنى قويۇپتۇ. بايا قارىسام، قۇدۇقتىن ئىككى چېلەك سۇنى ئېلىپ كېتىپ بارىدۇ، ئاغزىدا ناخشا، دولىسى بىلەن پۈتە - لىرى ئۇسسۇلغا كېتىۋاتىدۇ. ئۆزۈمچىلا كۈلۈپ تاشلاپتىمەن ! ... سىلىچە^③، بىزنىڭ كەنجىۋاي كىمگە كۆيگەندۇ - ھە؟

— قەمەر شاھدەك چۈشىدە شەمشى جانانغا كۆيۈپ قالغانىدۇ. ئۈچ يۈز ئاتمىش يىللىق يولغا بېرىپ، دېۋىلەر شەھىرىدىن شەم - شى جاناننى ئەكەلگۈچە سېنىڭ بىلەن مېنىڭ تېنىمىز توپا بو - لۇپ، توپىسىدىن كېسەك قويۇپ ياسىغان ئۆيلەرمۇ ئۆرۈلۈپ بولسۇ، خوتۇن ! ...